

Genomförandebeslut om Saltsjöbanans upphöjning

Beslut

Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott föreslår att kommunstyrelsen fattar följande beslut.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att avbryta planeringen för upphöjning av Saltsjöbanan vid Nacka station.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande.

1. Exploateringsenheten får återkomma med redovisning av vad en utebliven upphöjning av Saltsjöbanan får för konsekvenser på ombyggnaden av Värmdövägen och Planiavägen och andra närliggande projekt.
2. Exploateringsenheten får i uppdrag att utreda möjligheten att bredda den befintliga gångtunneln under Nacka station och göra den mer tillgänglig och även se om det går att köra personbil där.
3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda hur Kyrkviksparken kan bli en trevlig och attraktiv park, även om Järlaleden finns kvar.
4. Exploateringsenheten ska fortsatt verka för att upprustningen och moderniseringen av Saltsjöbanan också innebär minskat buller och att bullerminskande åtgärder som utgångspunkt ska lösas vid källan.

Sammanfattning av ärendet

Stadsbyggnadsprojektet Saltsjöbanans upphöjning innebär att Saltsjöbanan höjs upp på en bro i höjd med Sickla köpkvarter för att stärka de urbana sambanden och minska barriäreffekten genom att nya funktioner och kopplingar tillskapas i nord-sydlig riktning då Planiavägen och Simbagatan kan anslutas till Värmdövägen, vilket ökar tillgängligheten och skapar förutsättningar för en smidigare och effektivare trafiklösning.

Under bron möjliggörs utrymmen för nya offentliga platser, bland annat en ny pendelparkering för cyklar, vilket är en viktig del i att utveckla Sickla till en kollektivtrafiknod. Jämnare trafikflöden skapas då Planiavägen ansluter till Värmdövägen under bron, dagvatten och skyfall kan på så vis ledas till Kyrkvikens reningsbassäng, vilket är en förutsättning för utvecklingen av Sickla. Stadsbyggnadsprojektet Saltsjöbanans

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott

upphöjning är förenlig med översiktsplanen Hållbar framtid i Nacka, utvecklad strukturplan för Nacka stad och detaljplaneprogram för Planiaområdet.

Planerad utbyggnad är inom ett geografiskt komplext område med framtida riksintresse för Östlig förbindelse och flera stora byggprojekt i nära anslutning. Detta ställer stora krav på samverkan mellan olika aktörer och en löpande riskhantering. Vidare förutsätter utbyggnaden att järnvägsplanen, som är under framtagande, fastställs av Trafikverket genom beslut som vinner laga kraft. Den nuvarande tidplanen förutsätter att erforderliga lov, tillstånd och markåtkomstavgifter kommer på plats samt att förberedande arbeten inleds innan dess att järnvägsplanen fastställs och vinner laga kraft.

Budget för genomförandet föreslås tilldelas stadsbyggnadsprojektet Saltsjöbanans upphöjning med totalt -1 106,3 miljoner kronor netto. Detta fördelat på 0 miljoner kronor i investeringsinkomster och att 1 106,3 miljoner kronor i investeringsutgifter.

Kommunens totala kostnad, inklusive redan upparbetade kostnader, för vilka budget redan beviljats, samt den medfinansiering som kommunen ska erlægga till Region Stockholm för anläggningen av järnvägen på bron i enlighet med gällande avtal, bedöms uppgå till cirka 1,2 miljarder kronor.

Kommunens kostnader för stadsbyggnadsprojektet Saltsjöbanans upphöjning finansieras till en mindre del genom medfinansiering från byggaktörer i närområdet.

Kommunen får genom utbyggnaden av allmänna anläggningar nya anläggningstillgångar i form av en ny broanläggning och en dykarledning (skyfallspassage). Den tillkommande årliga driftskostnaden bedöms preliminärt uppgå till cirka 5,8 miljoner kronor. Kapitalkostnaden, ränta och avskrivning, för de nya anläggningstillgångarna beräknas uppgå till 10,1 miljoner kronor det första året. Kommunens kapitalkostnad för medfinansieringen till Region Stockholm, som är en infrastrukturell investering, beräknas uppgå till 7 miljoner kronor det första året.

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 12 mars 2024

Bilaga 1 Utbyggnads-PM inklusive underbilaga 1.1 (PM risk)

Bilaga 2 Ärendeöversikt

Yrkanden

Mats Gerdau (M) yrkade, med instämmande av Johanna Kvist (S), Johan Krogh (C) och Mikael Carlsson (NL), bifall till följande förslag till beslut;

Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott föreslår att kommunstyrelsen fattar följande beslut.

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar att avbryta planeringen för upphöjning av Saltsjöbanan vid Nacka station.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott

Kommunstyrelsen beslutar för egen del följande.

1. Exploateringsenheten får återkomma med redovisning av vad en utebliven upphöjning av Saltsjöbanan får för konsekvenser på ombyggnaden av Värmdövägen och Planiavägen och andra närliggande projekt.
2. Exploateringsenheten får i uppdrag att utreda möjligheten att bredda den befintliga gångtunneln under Nacka station och göra den mer tillgänglig och även se om det går att köra personbil där.
3. Stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda hur Kyrkviksparken kan bli en trevlig och attraktiv park, även om Järlaleden finns kvar.

Tomas Ottosson (V) instämde i Mats Gerdaus förslag om att avbryta planeringen för upphöjning av Saltsjöbanan vid Nacka station samt beslutspunkt 1-2.

Monica Brohede Tellström (L) yrkade, med instämmande av Desha Svenneborg (MP), bifall till utsänt förslag från Exploateringsenheten och Anläggningsenheten.

Om det första yrkandet skulle falla yrkade Monica Brohede Tellström i andra hand, med instämmande av Desha Svenneborg, bifall till Mats Gerdaus förslag beslutspunkterna 1–2 men på en ändring av beslutspunkt 3 enligt följande;

”Exploateringsenheten får i uppdrag att utreda hur Kyrkviksparken kan bli en trevlig och attraktiv stadspark utan bil- och busstrafik rakt igenom parken. I detta uppdrag ingår att utreda vilka åtgärder som behöver genomföras för att kunna ta bort den delen av Järlaleden som går längs Kyrkviken.”

Tomas Ottosson instämde i Monica Brohede Tellströms yrkande om ändring av beslutspunkt 3.

Desha Svenneborg yrkade utöver detta, med instämmande av Mats Gerdaus och Monica Brohede Tellström, på ett tillägg enligt följande;

”Exploateringsenheten ska fortsatt verka för att upprustningen och moderniseringen av Saltsjöbanan också innebär minskat buller och att bullerminskande åtgärder som utgångspunkt ska lösas vid källan”.

Beslutsgång

Ordföranden började med att konstatera att det fanns 3 förslag till beslut;

1. det utsända förslaget från Exploateringsenheten och Anläggningsenheten
2. förslaget från Mats Gerdaus
3. förslaget från Monica Brohede Tellström om ändrad beslutspunkt 3

Utöver dessa 3 förslag fanns även ett tilläggsyrkande från Desha Svenneborg.

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott

Ordföranden började med att ställa det utsända förslaget mot förslaget från Mats Gerdau och fann att stadsutvecklingsutskottet hade bifallit Mats Gerdaus förslag.

Sedan ställde ordföranden beslutspunkt 1-2 mot avslag och fann att stadsutvecklingsutskottet hade beslutat att bifalla beslutspunkt 1-2.

Därefter ställde ordföranden beslutspunkt 3 i Mats Gerdaus förslag mot Monica Brohede Tellströms förslag gällande beslutspunkt 3, och fann att stadsutvecklingsutskottet hade beslutat att bifalla beslutspunkt 3 i Mats Gerdaus förslag.

Votering begärdes och godkändes.

Ordföranden ställde upp följande voteringsproposition, vilken godkändes.

- Ja för bifall till Mats Gerdaus förslag
- Nej för bifall till Monica Brohede Tellströms förslag

Voteringen verkställdes.

Voteringsresultatet utföll enligt följande:

För bifall till Mats Gerdaus förslag röstade: Johanna Kvist (S), Agnes Palinski (M), Johan Krogh (C), Mikael Carlsson (NL) och Mats Gerdau (M).

För bifall till Monica Brohede Tellströms förslag röstade: Monica Brohede Tellström (L), Tomas Ottosson (V) och Desha Svenneborg (MP).

Med 5 JA-röster mot 3 NEJ-röster konstaterade ordföranden att stadsutvecklingsutskottet hade beslutat att bifalla Mats Gerdaus förslag.

Monica Brohede Tellström och Desha Svenneborg reserverade sig mot beslutet.

Efter genomförd votering ställde ordföranden Desha Svenneborgs tilläggsyrkande mot avslag och fann att stadsutvecklingsutskottet hade beslutat att bifalla tillägget (se beslutspunkt 4).

Slutligen konstaterade ordföranden att stadsutvecklingsutskottet hade beslutat att bifalla förslaget från Mats Gerdau med tillägget från Desha Svenneborg (se beslutspunkt 4).

Reservationer

Monica Brohede Tellström reserverade sig mot beslutet och ingav följande:

Liberalernas förslag om att genomföra planen för Saltsjöbanans upphöjning samt att tillskapa en stadspark vid Kyrkviken utan trafik blev nedröstat, och jag reserverar mig mot

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott

beslutet. Beklagligt nog togs idag beslutet att avbryta planeringen för Saltsjöbanans upphöjning. Detta innebär att järnvägen även framöver kommer vara en barriär som hindrar sammanlänkningen av Sicklaområdets norra och södra delar, och att Planiavägen inte kan anslutas till Värmdövägen vilket innebär att Järlaleden även i fortsättningen blir kvar som en bullrig och störande trafikled längs med Kyrkviken. Liberalerna står fast vid visionen om en levande och öppen stadsmiljö i Sickla utan barriärer. Att ansluta Planiavägen till Värmdöleden skulle möjliggöra att vi tar bort den delen av Järlaleden som går längs Kyrkviken, och vi skulle därmed få goda förutsättningar att anlägga en stor och trivsamt stadspark, utan bil- och busstrafik, med direkt anslutning till badbryggorna i Kyrkviken. Men Liberalernas förslag blev tyvärr nedröstat idag, och vi är mycket besvikna på att de flesta andra partierna tycker att det är ok med en mindre park som dessutom delas mitt i tu av en livligt trafikerad väg

Desha Svenneborg reserverade sig mot beslutet och ingav följande:

Miljöpartiet tycker det är ett visionslöst förslag att avbryta arbetet. Det vi bygger idag ska inte bara våra barn utan också barnbarnsbarn leva i och det är vår uppgift nu att planera för det Nacka vi inte bara vill se om några år, utan också 50 och 100 år framåt i tiden. Det handlar om vilken stad vi skapar, i detta konkreta fall där vad som kunde blivit en park förblir en plats präglad av en bilväg, men också som del av en helhet och vilket Sickla vi faktiskt får. För oss försvinner en viktig pusselbit i skapandet av Nacka stad som behöver vara mer än vägar och bostäder. Enligt det beslut som nu fattats så får vi 1. en park med en bilväg igenom och 2. mer bilväg med en eventuell ny koppling under Saltsjöbanan. Det är anmärkningsvärt att en majoritet av partierna vill se fler vägar för bilar än mötesplatser för människor här. Visionslöst var ordet.

Protokollsanteckning

Mats Gerdau lät anteckna följande till protokollet från Moderaterna:

Vår bedömning är att man nu tyvärr behöver avbryta projektet med upphöjning av Saltsjöbanan. Vi ser stora fördelar med att bryta barriären och få en ny entré till Sickla, men inte till vilket pris som helst. Kostnaderna blir för höga, riskerna för stora och trafikstörningarna för långvariga. Tiden och kostnaderna har sprungit ifrån projektet. Kostnaderna har ökat från ca 280 miljoner kronor vid starten av projektet till minst 1,2 miljard kr nu. Vi bedömer att det är stor risk att kostnaderna skulle bli ännu högre, som i många så här stora projekt. Vi anser inte att nyttan står i proportion till kostnaderna. Vi behöver använda skattepengarna till andra projekt som gör ännu större nytta för Nackaborna, t ex investeringar i idrottsanläggningar, park och natur och åtgärder som ökar framkomligheten. Vi ser en uppenbar risk att upphöjningen tar längre tid att genomföra än vad som redovisas. Nödvändiga tillstånd och upphandlingsunderlag finns inte än och erfarenhetsmässigt har man för ofta snäv tidsplan. En försening skulle leda till både högre kostnader (Nacka får stå för ersättningstrafiken) och att Saltsjöbanan skulle vara avstängd längre än vad som behövs när Slussen byggs om. Vi måste få ordning på trafiken nu och då behövs Saltsjöbanan, vi vill inte medverka till ännu längre avstängning. Utan upphöjning

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott

kan Nacka station vara kvar och bli en bekväm omstigningsplats för resande mellan Saltsjöbanan och tunnelbanan och boende i Finntorp får närmare till Saltsjöbanan. Nu vill vi i stället utreda om det går att förbättra kopplingen mellan Planiavägen och Värmdövägen på annat sätt, t ex genom att bredda den befintliga gångtunneln. Det vore bra om tunneln kan göras tillgänglig för cykel och rullstol och helst även personbilar. Vi vill också se hur Kyrkviksparken kan göra trivsamt, givet att Järlaleden finns kvar. Vi ser inte att det går att stänga av Järlaleden om man inte kan skapa en annan anslutning till Värmdövägen, vilket det fanns förslag om på mötet idag. Det skulle skapa stora trafikproblem.

Johan Krogh lät anteckna följande till protokollet för Centerpartiet:

Centerpartiet beklagar att vi har hamnat i ett läge där vi tvingas avbryta projektet med att höja upp Saltsjöbanan. I grunden hade en upphöjd Saltsjöbana inneburit flera fördelar för stadsmiljön i Sicklaområdet men i relation till kraftigt ökade kostnader är det inte längre försvarbart. Nyttorna överstiger helt enkelt inte kostnaderna. Alla partier i fullmäktige har ett ansvar att varsamt hantera skattebetalarnas pengar och att gå vidare med detta projekt vore oansvarsfullt. Centerpartiets fokus framåt ligger nu på att möjliggöra bättre kopplingar för gående och cyklister mellan Värmdövägen och Planiavägen samt begränsa trafikmängden på Järlaleden så att det ändå går att skapa en trevlig park där.

Johanna Kvist lät anteckna följande till protokollet för Socialdemokraterna:

Det är viktigt att Saltsjöbanan fortsätter att rustas upp och förbättras med nya moderna vagnar och ökad turtäthet. Dessutom är det viktigt att den går hela vägen till Slussen. Vi vill lyfta fram hur revisionens förstudie kring Saltsjöbanans upphöjning, som tagits fram inför detta genomförandebeslut, sätter fingret på många viktiga frågor som varit obesvarade. Där påtalas särskilt att de ekonomiska konsekvensbeskrivningarna varit osäkra och till viss mån även otydliga. Det tas upp att revisionen utifrån tillgängliga underlag inte fått en förklaring till hur uppräknningar har gjorts av tidigare kostnadsbedömningar/kalkyler.

Socialdemokraterna har tidigare lyft fram vikten av att upphöjningen blir klar i tid, men när vi nu ser de höga kostnaderna, risken gällande försening av projektet och revisionens frågor har vi landat i att det är klokt att avbryta planeringen för upphöjningen av Saltsjöbanan.

Det är bra att exploateringsenheten får i uppdrag att utreda möjligheten att bredda den befintliga gångtunneln under Nacka station och göra den mer tillgänglig. Likaså att utreda hur Kyrkviksparken kan bli en trevlig park även om stadsbyggnadsprojektet kring Saltsjöbanans upphöjning avbryts. Saltsjöbanan är en viktig del av kollektivtrafiken och det är viktigt att den så snart som möjligt kan gå hela vägen till Slussen.

Mikael Carlsson lät anteckna följande till protokollet för Nackalistan:

Nackalistan tycker att det är bra att en majoritet av partier i kommunstyrelsen nu kommit fram till samma slutsats som vi från Nackalistan gjorde redan i juni 2023, när beslut togs om tecknande av genomförandeavtalet med Region Stockholm. Nackalistan yrkade då i första hand återremiss på grund av bristfälliga beslutsunderlag och i andra hand på avslag. Vi reserverade sig emot beslutet i kommunfullmäktige 2023-06-19. Redan då var den estimerade kostnaden för järnvägsbron över en miljard av Nackas skattebetalares pengar, utöver den 176 miljoner som Region Stockholm skulle finansiera. Varken driftskostnader,

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------

SAMMANTRÄDESPROTOKOLL
Kommunstyrelsens stadsutvecklingsutskott

noll-alternativ, risker eller nyttorna med projektet var redovisade. Till exempel ingick inte Kyrkviksparken i projektet, varken då eller nu. Vi påtalade även riskerna med buller och ville utreda konsekvenser för bostadsprojekt som Stockholm Wood City. Nackalistan anser även att det borde ha funnits en klausul i det tecknade genomförande-avtalet som reglerar vad som gäller om en part vill bryta avtalet och inte genomföra projektet. Det är i nuläget oklart hur stora kostnader kommunen kommer få för detta projekt i förgäveskostnader, utöver de 57 miljoner som redan spenderats på projektet. När vi i Nackalistan gick ut med vårt ställningstagande emot det, blev Nackalistan påhoppade från flera partier. Gång på gång hävdades dessa att vi inte visste vad vi talade om och att man måste våga satsa. Nu, närapå ett år senare, när andra partier kommit fram till samma ställningstagande som vi - bör man hålla i minne att pengaruullningen hade kunnat stoppas redan i juni 2023 om man bara lyssnat och tagit till sig av Nackalistans kritik. Även kommunrevisionen har m h a det externa revisionsbolaget Ernest & Young granskat om beredningen av ärendet inför beslut om genomförandeavtal resulterat i ett allsidigt belyst underlag. Revisionsrapporten konstaterar stora brister i förfarandet. De skriver bland annat att ”de ekonomiska konsekvensbeskrivningar som ingått i tjänsteskrivelserna som vi tagit del, har varit osäkra och i viss mån otydliga.” Nackalistan kommer fortsätta att värna om skattebetalarnas pengar och inte teckna avtal för miljardprojekt med oklar nytta eller med bristfälliga beslutsunderlag.

Tomas Ottosson lät anteckna följande till protokollet för Vänsterpartiet:

Vänsterpartiet stödjer avslagsyrkandet pga de höga kostnaderna för upphöjningen av saltsjöbanan. Det finns en majoritet för det beslutet som gör att frågan inte är aktuell. Om ärendet klarat sig igenom KSSU hade vänsterpartiet efterfrågat medlemmarnas synpunkter på det här stora beslutet. Under hösten har vi diskuterat frågan men utan ha ett färdigutrett förslag att ta ställning till. Nu när vi ser kostnadsbilden i dag och kan räkna upp en del på grund av inflation och räntekostnader är det orimligt dyrt för nyttan. Det här är möjliga investeringar på andra projekt som en elvaspelarplan på Sicklavallen. Det är samtidigt viktigt att inte ge upp planerna för Kyrkviksparken. Det är möjligt att fortsätta den planeringen genom att utreda möjligheten att flytta Järlaleden mot Saltsjöbanan och leda trafiken på Planiavägen fram till Saltsjöbanan. En ny sträckning kan prioriteras för cykel och busstrafik och göras smal för låga farter och egentligen bara tillåta ett motorfordon i bredd i taget genom att göra mötesfickor. Det tillkom ett yrkande om att utreda möjligheten att stänga av trafiken på Järlavägen så att Kyrkviksparken kan vara bilfri. Det är en idé vänsterpartiet stödjer att utredas.

- - - - -

Ordförandes signatur	Justerandes signatur	Utdragsbestyrkande
----------------------	----------------------	--------------------